

MENŠÍ CESTY

Nahoře mezi živými pozemšťany teprve se smrákalo, dole ale, pod pivovarem, začalo být již živo, půlnoční živo. Němci omezují své duchy a svá strašidla jen na noční dobu od dvanácti do jedné, na hodinu ošklivou, v níž se i sama strašidla bojí; my Slované jsme ale demokrati a dovolujem duchům svým, aby vycházeli, kdy chtějí, třeba v samé poledne, jak to činí například milostpaní polednice. A tu se nebude již žádný rozumný člověk divit, že sotva se smrákalo, jak již výše trefně poznamenáno, hned se scházeli duchové pod pivovarem.

Jsme v nejdelší a nejširší sklepní chodbě, kde se scházejí mrtvé honorace. Podivné světlo je prostorou rozlito, takže se zde třpytí mokkými hvězdičkami jako vlasy koketek diamanty. Velké dudy, před živými vždy vážné a důstojné, kývají se lehkomyšlně sem a tam a bručí šedesátivěderným basem kozácké „hujala! hujala!“ V cestě mezi sudy stojí dlouhá tabule ze sudů menších, kolem ní sedadla z věder, a na vědrech sedí živí umrlci ve svých prozatímně nesmrtelných tělech.

Celé společnosti předsedá starý Kopecký — „protože má z nás největší pomník!“ jak čtverák Smetana tvrdívá, když měšťanostu zlobiti chce. Vedle něho Smetana, pak předkové nynějších dvě stě padesáti pravovárečníků, pak menší páni, vše dle přísné etikety.

„Mně je dnes nějak volno,“ podotýká Kopecký znovu, nacpávaje kovovou pěnovku.

„Inu, inu, mně také,“ přizvukuje Smetana a chopí se přílbice oběma rukama, „člověk savec dvouruký, bezocasý, vlasatý!“

„Že tě to těší opakovat při každém zapití fádni svůj vtíp!“

„Jen chudý vaří vodou — ty neděláš nikdy vtipy? A proč?“

„Bravo, ein sehr guter Witz! Hast g'kriegt, Bruder měšťanosta!“ chechtá se dole Zöllner kolozubý.

„Inu vida, že je Plzeň německá! Budeš-li pak česky mluvit, Bruder komediant!“ zakřikuje Smetana. „Tyl tě má celý den vedle sebe a — kdepak je ale dneska Tyl?“

Vtom vykoukne skromná tvář Tylova ze zdi, za tváří vystupuje celá jeho postava. Přítomní se pustí ve sboru do smíchu, neboť z Tyla srčí voda potůčkem.

„Ve jmenu svých nejkulhavějších veršů tě prosím, kuse mého srdce, odkud to vyběřídáš!“ volá Smetana.

„I zamyslíl jsem se a v myšlénkách pohroužen dostal jsem se do Radbuzy. Kapři ti nechají vzkazovat, abys dodělal Libušin soud!“

„A o čem jsi tak přemýšlel?“

Tyl se ohlíží po místu, všechna vědra jsou obsazena. „Kde domov můj? — Aha!“ chytne Kopeckého cylindr, postaví na zemi a sedne naproti Smetanovi.

„Od čepu?“ a sud za ním se nalézající se nahne. „O čemže jsem přemýšlel? O člověčenstvu!“

„A výsledek?“

„Že hanebně rychle pokračujem. Hádejte, který lidský vynález je nejkrásnější?“

„Kněhtiskařství, sic by nebyl mohl Havlíček tvého Posledního Čecha zřezat!“

„Jak vidím, nemáš dnes den na dobré vtipy, — no, kdo může za den! Nejkrásnější vynález je přec jen — počkejte, teď jsem to zapomněl!“

„Nejspíš že plzeňské pivo!“

„A proč ne? Prosím vás, co je nás zde, nedovedli jsme všichni dohromady, aby kterákoli vesnička česká se stala i za hranicemi slavnou, a ejhle, jediné vědro za hranicemi učinilo celé město slavným. Pánové, vzdejme se vynálezci plzeňského jako Mansfeldovi a já navrhuju, abychom sem chodili s bílými hůlkami jako kdys přemožené plzeňské vojsko. Ach, zde dole je čarokrásně!“

„ ,Tam dole, tam je to strašlivé!‘ praví Pluto v Offenba-

chově Orfeu. Čtverák ten Offenbach! Člověk savec
dvou —“

„Prosím tě, Smetánko, pro všechno, ušetř nás! — Pravda
je ale, že Plzeň, co se stala pivem slavná, pracuje nyní na
slávě své i jinakým způsobem velmi opravdově. Konečně
budou mít i české noviny své — hoši, já bych se stal hned
spolupracovníkem!“

„A proč ne! Udělejme —“

Pravovárečné předky tu počínající žurnalistická debata
nebaví. Obracejí se k druhému konci stolu, kde vypravuje
Zöllner o zlatých časech, za jakých mohl divadelní ředitel
dát v Uhrách každého herce na lavici.

Sudy se rozbručely a spustily vysmoleným sborem vzne-
šenou hymnu:

Zastudili jsme si žaloudek
pivečkem, pivem!

PLZEŇSKÉ NOVINY, 1. října 1864

Cesta z taneční síně Closerie špitálem do hrobu je krátká; někdy se ta cesta vykoná za málo dní. „Elle est poitrineaire,“ pravily přítelkyně včera; „Elle est morte,“ praví dnes a zítra již neříká nikdo nic. Zahrabána a zapomenuta! — To je trpký konec a jsem od srdce rád, že Rose Belle-Dent jinak skonala. Jsou tomu právě dvě léta, co dítě to umřelo, a chci mu vypravováním dát pomník malý, třeba by sběh věcí byl jednoduchý. Neboť Rose Belle-Dent patřila k těm řídkým osobám stavu svého, jichž nezapomenem, spatřivše je jednou.

Ještě dnes uslyšíš v Quartier Latin: „Krásna byla Rose Belle-Dent.“ Děvče bylo skutečně krásy k nevypsání a měla ušlechtilost ve výrazu, pohybu, ano i řeči, jaké mnohá vévodkyně nemá. Přitom byla, jak se říká, „bonne enfant“; nebyla chtiva peněz, aniž závistiva; byla upřímná a mírná a ani přítelkyně její nemluvily o ní zlého. Jak se jmenovala, nevěděl nikdo, snad ona sama ne, a nikdo se neptal. Její tváře kvetly přirozeně vedle bledých, vyžilých a nalíčených obličejů přítelkyň, a proto ji nazvali *růží*; když se usmívala, a ona se usmívala vždy, zjevily se dvě řady skvostně bílých zoubků, odkudž druhé jméno, *krásnozuba*. Obě jména byla význačna, neboť naznačovala dvě vlastnosti, které v grizetním světě řídky jsou. Mohli jí ještě přijmím de la Belle-Chevelure šlechtictví podati: neboť když při bujném tanci síť se jí rozvázala, splývaly husté kaštanové vlasy po ramenou jako dlouhý hedvábný závoj, okrasa to u Francouzek vůbec řídká.

Jednoho dne objevila se vábná ta postava v Quartier Latin; nevěděli a neptali se, odkud přichází; kde ale byla, kořili se jí jako královně. Musil jsi ji vidět tančit, abys pochopil, jak je možno dodati divokým a výstředním pohy-

bům a skokům pařížského kankánu poezii a ztepilost. Užívám zde slova kankán, abych stal se srozumitelným; pařížský ten tanec nazývají v celém světě kankán, jen ne v Paříži.

Uprostřed hojné vítězoslávy podržela Rose Belle-Dent své skromné, dobrosrdečné, upřímné vlastnosti. Nadána trochu větší rutinou byla by vystěhovala se do finanční čtvrtě Breda a byla by tam na útraty burzovníků opatřila sobě „pozici“, jak se říká. Byla a zůstala však pravým dítětem Latinské země; její svět končil na sever u Sekvany, na jih u bulváru montparnaského.

Sedmnáctiletá byla se na jevišti tomto objevila; po tři léta měla žezlo malého toho království v ruce své; pak je odložila dobrovolně. Neviděli ji nikde víc; co se s ní stalo?

Konečně zvěděli tajemství. Byla se spořádala a grizetou stala. Charles, roztomilý mladý student, dovedl ji k sobě upoutat, žila s ním klidně a šťastně, pracovala a dobývala sama část své výživy. Neusmívala se ale jako dříve. Tázala se Charla: „Když odejdeš, co stane se se mnou?“ a Charlova věčná odpověď: „Což nám po budoucnosti, milé dítě!“ nemohla ji potěšit.

Až po tu dobu nebyla nikdy o budoucnosti přemýšlela. Nyní najednou začala velkýma tmavýma očima svýma zpytovat i a se tázati. Odvíral se jejímu zraku obraz nekonečné bídy, jaká ji snad očekávala? Nevím. Také Charles nevěděl, a našel-li ji začasťe plačící, utřel žertem její slzy a líbal ji tak dlouho, až se zase usmívala. Nakonec již se obával, že by nebohé dítě, lesku a jasnu navyklé, v mansardě zaniknouti mohlo, a usmyslil sobě, že ji uvede do světa zpět, ve kterém přednedávnm ještě triumfy své slavila.

Bylo to k Novému roku. Charles ji vyzval, aby navštívila silvestrový bál operní. Rose Belle-Dent přivolila; nepřijala však žádné kukle. Před šesti měsíci, když se s Charlem setkala, chtěla šaty a skvostné šperky své prodati, aby zničila každou upomínku na minulost. Charles tomu nepřipustil. Její klenoty měly cenu více tisíců franků a mohly jí posloužit kdys co výpomoc v dnech trapných. Rose stala se za posledních dnů živou jako dříve a pracovala pilně na

úpravě bálového oděvu. Navečer pak vzala bílý hedvábný šat a ozdobila se nejkrásnějšími svými skvosty. Jediný dar, kterého od Charla vyprošovala, byl bíle kvetoucí věnec myrtový, okrasa umrělých dle zdejšího zvyku. Zbytečně Charles odpíral; musil se nápadu tomu poddati.

Po celý ples byla Rose až rozpustile živa. Tančila a usmívala se jako dříve. Ku konci zábavy pravila náhle k Charlesovi: „Chceš-li mne nyní vést na dobrou večeři, příslibuji ti, že pak do Sekvany skočím. Chceš?“ Charles nevšimnul sobě žertu toho více, než by byl každý jiný učinil, a vedl Rosu k večeři. O třetí hodině ranní opustili Maison dorée.

Hustá mlha pokrývala ulice; na tři kroky se nevidělo. Charles chtěl vůz hledati; Rose ho prosila, aby toho neučinil: „Máme sotva půlhodinku cesty,“ pravila, „cítím se obcerstvena a raději půjdu.“ Chtěla-li nějakou maličkost, byla Rose obyčejně neuprositelná. Charles musil přivolit. Podal Rose rámě a kráčeli ulicí Richelieu rychle dál. Když došli na Karuselní náměstí, staly se kroky její pomalejší; třásla se mrazem a začala stěžovati sobě na mdlobu. Charles jí činil nejtrpčích výčitek. Na Pont des Arts zůstala náhle stát. Poblíž ústavu jel v tomtéž okamžiku vůz.

„Nemohu dál, Charles,“ pravila rychle, „prosím tě, podívej se, můžem-li onoho vozu použít; chci zatím na lavici zde sobě odpočinout!“

Charles odkvapil a volal na kočár; byl obsazen.

Kvapně se vrátil k lavici, kde byl Rosu opustil; lavice byla prázdná.

Myslil, že se mýlí; hledal mlhou lávku druhou, volal — žádná odpověď. Rose byla zmizela. — Hledal as půl hodiny, a tu mu teprv napadlo, že snad odebrala se domů, aby ho poškádlila. Snad také našel ji někdo v mdlobě na lávce ležící, poskytl jí pomoci a odvedl ji. Myšlenky ty byly hloupy; při takových příležitostech přidržuješ se i nemožností.

Charles pospíchá domů; nalezá dvěře zavřeny, jak je byl opustil. Vtom ho napadne smutný žert Rosin z bálu.

Letí zpět na Pont des Arts. Mlha byla příliš hustá, než aby byl mohl k hladině řeky dohlédnout. Nikdo není na-

blízku, aby mu poradil, pomohl. Zoufale bloudí dole po břehu a nalezne konečně kocábku jen slabě přivázanou. V té vyrazí v noc a mlhu, volaje po chladných vlnách jméno své milované Rosy.

Všechna práce byla zbytečná, šerící se den nalezl ho ještě na řece, bloudícího mezi mosty des Arts a Royal, ztuhlého mrazem a strachem. Vystoupil na břeh a odebral se domů.

V Rosinu toaletním stolku nalezl Charles následující cedulku: „Měla jsem tě tuze ráda, Charle můj! Nezapomeň na mne, a nalezneš-li mne opět, pochovej mne ve svěcené zemi. Na památku podrž medailón s obrazem mým a rozdej ostatní mé věci. Nemám rodičů ani příbuzných. Odpuť mně zármutek, jaký Ti učinila Tvá Rose.“

Třetího dne nalezl Charles růži svou na měděné skříni v Morgue.

Vydali mu mrtvolu a dovezl si ji domů.

Strávil noc u její truhly a pochoval ji zrána zcela tiše.

Co v úzkostné té noci s Rosou mluvil, nevím. Tázal se jí as: „Proč jsi mně to učinila, dítě moje?“

Charles, dřív veselý a živý, stal se od těch dob tichým a opravdovým.

Pro Rose Belle-Dent je ale snad dobře, že na hřbitově leží a mlada zvadla jako Heinova králová Pomare.